

Rakovszky Zsuzsa

A HULLÓCSILLAG ÉVE (II)

Órangyal

– Jaj, Mancikám, igazán nem kellett volna... Minek költekezel?

Minden vasárnap látogatóba mennek a nagyanyjához (aki igazából nem is a nagyanyja, csak távoli rokon, valami unokatestvér-féléje az apjának, de ő azért nagymamának hívja: talán a kora miatt, talán azért, mert minden lágy és jóakarátú rajta, kerek arca, hullámos fehér haja, gyakran könnyező kék szeme, még a puha orrának nyergén ülő csontkeretes szemüveg is (az „ókulám”, ahogyan nevezni szokta). Mindig kap tőle valamit, valahányszor meglátogatják, egy szelet csokoládét vagy egy „habcsókot”, amit a szomszéd cukrászdában lehet kapni, az anyja pedig minden alkalommal a fejét csóválja, és azt mondja: „nem kellett volna...”

– Ugyan, hagyd, erre azért még futja... Bárcsak tudnék még nektek sütni, emlékszel, milyen jókat sütöttem valaha, még szegény Árpádnak is ízlett, pedig nem volt édesszájú, de hát most már hiába, nem bírok...

– Még csak az hiányozna, hogy azzal is fáradj... Meg különben is... Tudod, hogy sose bírtam ellenállni a te diótortádnak: biztosan fölszednék egypár kilót! – Az anyja nevet, és a tenyerével önkéntelenül végigsimít a derekán és a csípőjén.

– Ugyan menj már, hiszen olyan karcsú vagy, mint egy elsőbálos kislány... Hanem én... egyszerűen nem értem! – Szemérmes nevetés. – Képzeld, kihíztam az őszi kosztümömet, tudod, azt a kockásat, tegnap megpróbálok fölvenni, hát nem jön rám! A kabátja még csak-csak, de a szoknyát nem bírom bekapcsolni a derekamon... Pedig tudod, hogy annyit eszem, mint egy kismadár... még szerencse, hogy nincs étvágyam, mert abból a kis nyögődjamból, amit ezek nem röstellenek adni... hát nemigen csaphatnék nagy lakomákat. Kész szerencsétlenség, ez volt az utolsó tűrhető darabom... Szegény Sándor kabátjából gondoltam, hogy alakíttatok magamnak valamit, de hát a varrónő is egy kis vagyonba kerül... Ebben az ócska kétkben már ki se merek menni az utcára...

– Ugyan hagyd, Mancikám, tudod, én miben járok munkába? Emlékszel arra a katonanadrágra, még szegény sógoromé volt, tudod, olyan csúnya barnászöld posztó, de jó meleg...? Na hát abban! Csak a derekából kellett bevenni egy kicsit...

– Nem is csodálom, szegénykém, amilyen hideg hajnalban lehet... Hánykor is kell indulnod?

– Öt, negyed hat...

– Hanem – mondja a nagyanyja, és az anyja karjára teszi a kezét, előre is bocsánatot kérve azért, amit mondani fog – múlt vasárnap nem jöttetek. Persze, tudom, hogy rengeteg dolgod van – vág közbe sietősen, amikor Piroska anyja mentegetőzni kezdene –, még mindig jársz arra a tanfolyamra? Szegénykém... Még szerencse, hogy engem már nem gyötörnek ilyesmivel... Engem szerencsére már senki nem akar átnevelni arra a kis időre... Az én öreg csontjaimra már nem érdemes annyi energiát pazarolni...

– Te nem is vagy még öreg! – támad rá Piroska zsarnokian és szemrehányóan.

– Jaj, dehogvisnem! Édes kis bogaram... – A nagyanyja meghatottságtól elhomályosuló szemmel fordul az anyja felé. – Nem akarja, hogy meghaljak... – Meghatott, puha nevetés. – A múltkor is azt mondta, beszéljem meg az őrangyalommal, hogy nekem még sokáig kell élni...

Piroska tudja, mert a nagyanyjától gyakran hallotta, hogy az jobban szeretne már nem lenni, és ezt megbocsáthatatlan árulásnak érzi.

– Azt mondtad, a mennyországba akarsz kerülni! – olvassa rá vádlón. – Hogy ne kelljen tüzelőre meg ennivalóra költened... És hogy ne fájjon a derekad!

Reméli, hogy a nagyanyja elszégyelli magát önzése miatt, de az csak nevet.

– Ne félj, az még soká lesz... Annyira még nem is vagyok öreg – teszi hozzá szégyelős kacérsággal.

– És az őrangyalod is vigyáz rád?

– És az őrangyalom is vigyáz rám...

– Nekem is van őrangyalom? – nyugtatja, mert szereti újra meg újra hallani, hogy „persze hogy van, mindenkinek van őrangyala!”. Igazából villanyoltás után lenne szüksége az őrangyalra. Napközben a világ veszedelmei visszahúzódnak valahová, ami mégis marad, hogy például megvágja az ujját vagy lenyúzza a térdét, attól az anyja is meg tudja védelmezni. A sötétben viszont hirtelen minden lehetségesnek látszik, hogy míg alszik, kigyullad a ház, vagy az alattomban szivárgó gáz megöli őket, belecsap a házba egy villám, vagy hogy halottak járnak-kelnek az utcákon, átsétálnak a falon, bejönnek a lakásba, semmi nem állhat az útjukba...

– Tényleg, hogy van a derekad? – Az anyja komolyan, majdhogynem szigorúan néz az idősebbik nőre.

– Hát fáj, fájogat... De abba nem lehet belehalni... A körzeti orvos be akart utalni a kórházba kivizsgálásra, de attól isten mentsen... Tudod, meghalni, az még csak rendben van, de az a mindenféle vizsgálat... Hogy úgy bánjanak az emberrel, mint egy darab fagyasztott hússal... Emlékszel azokra a fél disznókra, amik ott lógtak a Schneebergernél anno? Meg a szerencsétlen, lábuknál föllógatott kacsákra meg libákra... Nahát olyan kacának érzem én magam, amikor fölfektetnek a vizsgálóasztalra... És úgy is beszélnek az emberrel, mint egy agyalágyult vénasszonnyal... Már inkább csak otthon kúrálhatom magam... Miért, te bemennél egy olyan helyre, ahol ez... – tör ki felindultan az anyja helytelenítő pillantása láttán, és fejével a válaszfal felé int, amelyen túl a rettenetes társbérlok laknak, akik talán még a fűtetlen lakásnál és a derékfájásnál is inkább megkívántatják vele a mennyországot – ahol egy ilyen főnövér lehet? Nem mondom, ha még most is az apácák lennének... az egészen más lenne.

– Már megint kellemetlenkedtek? – hajol előre részvevően az anyja.

– Egyfolytában kellemetlenkednek... – Ideges nevetés. A nagyanyján látszik, hogy erőnek erejével próbálja fékezni magát, aztán mégiscsak fölcattan. – Képzeld, azt állítja, hogy én nem mosom ki magam után a kádat! – Az arca vörösre gyullad a fölháborodástól, szép ősz feje reszket. – Hogy hajszálat talált benne, vagy mit tudom én... És hogy nem törölök fel rendesen magam után! És még mást is, aaa... az illemhellyel kapcsolatban... – Egyik kezét a másikra fekteti, mintha a jobbával akarná meggátolni a bal keze reszketését. Az anyja megnyugtatóan rásimítja a tenyerét a reszkető kézre: most már három kéz van egymáson, olyan, mintha csip-csip-csókat játszanának.

– Ugyan, ne is törődj vele... Tudod, micsoda egy műveletlen trampli...

– Hát nem is... – A nagyanyja harciasan a magasba emeli reszkető fejét. – Hanem, Flórikám... – Megint a szégyenkező, puha nevetés. – Nem tudsz véletlenül egy kis var-

rónót, aki olcsón dolgozik, de tényleg olcsón? Tudod, a kosztüm... És Flórikám... – Újabb nevetés, ezúttal zavart és kínos. – Lenne még az a korall nyakláncom, tudod, melyik, talán érdekelné valamelyik kis kolléganődet... Esetleg azt, amelyik a pillangós brosst megvette a múltkor...?

Középfülgyulladás

A láz összegyűri a teret, mintha puha tésztából volna, aztán megint kinyújtja: a fotelek és a kályha véghetetlen messzeségbe kerülnek. Baljós jelentőséggel ruházza fel a szélmalom mozdulatlan, sápadt vitorláit a szemközti falon függő képen, ellenőrizhetetlen, tilalmas mozdulatokra készteni az ovális keretbe foglalt, kutyát sétáltató vagy nyeles kezítükrükbe pillantó árnyalakokat. Átszakítja az álom és ébrenlét közötti hárttyát: az anyja álomalakja egy másik, kopasz, szemüveges álomalakkal beszélget az ajtó közelében, aztán mindketten odajönnek az ágyhoz. Az anyja fölhajtja a takarót, föl-húzza a mellén a férfiingből lett hálóinget, kétfelé ágazó, hosszú, téglavörös gumicső végére erősített ezüstkürtöcske hideg fémtorka lépeget forró mellkasán, a gumicső másik két vége a pápaszemes álomalak fülében. Az anyja eltűnik néhány pillanatra, s amikor újra előkerül, ezüst teáskanalat csúsztat összeesküvő mozdulattal a pápaszemes kezébe. „Mondd szépen, Á!”, mormolja a szemüveges álomalak, és ő megbűvölten engedelmeskedik. A kiskanál nyele keményen leszorítja a nyelvét, torkából tovább szivárog az Á-szerű nyöszörgés.

A fájdalom rosszabb, mint a láz: megújuló rohamai az egész világmindenséget egyetlen pontba rántják, nincsen semmi, csak az az éles, émelyítő, tűrhetetlen sajtás a fülében, önmagából keletkezik, önmagából teremti meg saját terét, amelyben előre-halad, és önmagát oltja ki egy kis időre. Néha tompán, kitartóan lüktet, máskor váratlan, villámcsapásszerű, és éppúgy nem menekülhet előle, mint a macska a farkára kötött, csőrömpölő konzervdoboz elől. Néha kicsit alábbhagy, ilyenkor a világ visszakerül a helyére, de nem az a világ, amelyiket ismer, hanem egy másik: a rettegetésé. Ebben a világban merő rettegetésből van minden – a szőnyegrojtok, a fotelek karfája, a csillár –, és csak arra vár, hogy a fájdalom következő hulláma átcsapjon rajta és magába nyelje. Az anyja megpróbál átnyúlni hozzá ebbe a dermedten csillogó világba: forró sóval teli vászonzacskót szorít a fülére. A forró só a vászon keresztül is égeti a fülcimpáját: ez a kisebb, elviselhetőbb fájdalom egy pillanatra elvonja a figyelmét a nagyobbbról és tűrhetetlenebbbről. „Ugye, nem fogják fölszúrni?”, nyöszörög szájalmasan. Az anyja nem néz rá: a só és a lüktető fájdalom kettős falán nem hallatszik át, mit válaszol, de lehet, hogy nem is válaszol semmit.

– Énekelsz?

Könnyektől csatakos, forró arcát az anyja melléhez szorítja, átnedvesedik tőle a hálóinge. A világ összeszűkült, nincs benne más, csak lucok és forróság, émelygés és langyos testmeleg, és ebbe a szűk világba törnek be a fájdalom újabb és újabb rohamai. A zsalu két csukott szárnya között a keskeny sáv már világosodik, az állólámpa fénye el-sápad. Mintha egy ajtó túloldaláról, hallja az anyja hangját:

„Udvaromon három vályú,
abból iszik három nyáj juh...”

Másnap reggel álmatlanságtól sápadtan, vacogva ülnek a rendelő hosszú lécpadján. Itt már minden a rettegetés anyagából készült: a hideg korlát, az egy lábon álló, piszkosan csillogó kerek bádóg hamutartók a lépcsőfordulóknál, a folyosó fekete-fehér kő-

kockái, a várakozók cipője és kabátja, neonfénytől és félelemtől szürke arcuk, a fehér ajtók, fölöttük fémszámok, mellettük táblák, a táblákon feliratok: dr. Kőnig, H–P: 8–12, K–Cs: 14–20. Velük szemben, a fehérre mázolt ajtó mögött sorra tűnnek el a mellettük ülők.

Már csak négyen vannak.

Már csak hárman.

Botra támaszkodó, hamiskás pillantású öregember igyekszik kifelé, szélesre tárja az ajtót egy ideges fiatal anya és rémült, füles sapkás kisgyereke előtt.

Bentről sikoltó sírás hangzik: az anyja összerezzen.

– Ugye nem fogják...? – Az anyjának megmoccan az ajka, de nem válaszol. „Én soha nem hazudok neked...”

Kijön az anya, karján a könnyektől csatakos arcú kisgyerekekkel, szaporán elindul befelé egy apró, fürgé öreg nő egy kelletlen, sápadt kamasz lánnyal.

Mindjárt ők következnek.

Piroska görcsösen szorítja az anya kezét.

Amikor újra nyílik az ajtó, az anyja felpattan, őt is fölrántja a padról, és sebbel-lobbal elindul befelé. Hirtelen minden összezavarodik. Valahol az eszmélete alján megvillan a lehetőség, hogy még lenne idő elrohanni: le a széles lépcsőn, ki a súlyos üvegajtón, bele a vakvilágba. Minden porcikája fölkészül a menekülésre vagy a kétségbeesett küzdelemre, de mintha valami idegen, aki szintén az ő bőrében lakik, görcsbe rántaná az izmait, és vaskézzel arra kényszerítené, hogy belépjen a fehér ajtón, beleüljön az állítható magasságú fehér székbe.

– No, lássuk csak...

Hideg, két szempár nézi a magasból, vékony aranykeretes szemüveg mögül. Dr. Kőnig homloka közepén keskeny pánton kis kerek, ferde tükör, mint valami állítható, harmadik szem. Haja, szemöldöke világosszőke, szinte fehér; kézfején apró fehérszőke szőrszálak és vékony, jeges fényű karikagyűrű. Apró termetű, göndör hajú, lapos képű és szúrós szemű asszisztensnő tesz-vesz körülötte némán, s mint valami rab-ságban tartott, gazdájába szerelmes dzsinn engedelmeskedik a seszínű szemöldök minden intésének.

Valami moccan, valami koccan. Tölcsérfélét illesztenek a fülébe – ahogy a tölcser erőszakosan tágítja a hallójáratot, fölajdul, pedig ez még nem a fájdalom, ez még csak az előszele.

– Középfülgyulladás...

Az anyja odahúzódna mellé, de a magasból hideg kék szempár villan rá kedélyes szigorral, a fehér szőrszálakkal borított henteskéz félretolja:

– Nehogy itt elájuljon nekem, asszonyom...

Piroska a fehér szék karfájába kapaszkodik görcsösen, mintha az anyja keze lenne az.

A szőrös, karikagyűrűs kéz most valami tűt tart egy pillanatra a fény felé. Piroska minden izma görcsbe rándul, felkészül a kétségbeesett küzdelemre, de elkésett: hátulról két rettenetes erejű kéz ragadja meg a fejét, a szúrós szemű, apró asszisztensnőé, és úgy tartja mozdulatlanul néhány végtelen másodpercig, majd a fülében hirtelen fölrobban a fájdalom, éles és émelyítő, mint valami tüzes fűró, ahogyan a külső világ erőszakkal beléfúrja magát tehetetlen, védtelen testébe, amely képtelen bezárulni a támadás előtt. A két kéz még most sem engedi el, szorosan tartja, s ő valahonnan kívülről hallja a saját sikoltását, miközben vergődve próbál, hasztalan, menekülni a következő robbanás elől.

Amikor támolyogva föláll a székből, látja, hogy az anyja holtápadtan támaszkodik a műszeres szekrény oldalának. A szeme olyan, mintha szégyenkezne, vagy mintha a bocsánatát kérné: bocsánatát a fájdalommal teli viláგért, amelybe az ő akaratából és az ő közvetítésével jutott.

Atomok és kísértetek

Az anyja a hivatalban, ők ketten Nennével Hajnalné konyhájában ülnek. Hajnalné fakókék szeme óriásira tágul, olyan, mint a bagolyé a képeskönyvben, reumától görbe mutatoujját intőn emeli a magasba.

– ...Hát ez így volt, angyalom, nekem az édesanyám mesélte, ő még ismerte mind a kettőt. Hazamegy a diágyerek a vakációra, leszáll a szekérről a falu szélén, megy keresztül a kiserdőn, mert arra volt neki a legrövidebb az út, no és ki az első, aki ott jön vele szembe, hát a szegény leány, akit cserbenhagyott. Csak az volt az igen furcsa rajta, hogy fehér harisnyát viselt, mint a menyasszonyok... Meg hogy nem szólt hozzá egy szót sem, csak nézett valahová messzire a nagy fekete szemével, mintha őt nem is látná. „Már meg sem ismer, Ilonka?“, kérdi tőle a fiú, gondolta, talán még mindig haragszik rá, de az nem szól egy szót sem, hanem elindul be a fák közé. A diágyerek meg kiabál utána: „Csak nem ibolyát keres, Ilonka? Nincsen az már ilyenkor!“, de az nem felel, nem is néz vissza, csak befordul egy nagy fa mögé, avval eltűnik. Merthogy igazából nem az Ilonka volt az, ugye, hanem csak a hazajáró lelke szegénynek, azért is volt rajta fehér harisnya, régen abban temették a leányokat...

– Rómában... – Piroska a szőnyegen kuporog, nem messze a lapos sarkú cipőbe bújtatott hosszú lábfejtől, a gombokat rakosgatja a padlón, és a boldog, elszörnyedt sutogásra fülel. – Egy fiatalember, joghallgató, egy idősebb házaspárt, amikor látta, hogy kis híján a kocsni elé lépnek... Megragadta a vállukat, úgy rántotta vissza őket a járdára. Nagyon hálálkodtak neki, meg is hívták magukhoz, ott laktak nem messze a nem tudom, hányadik emeleten... Szép nagy lakás, rengeteg könyv, csak az volt a furcsa, hogy vastagon állt a por mindenütt, az asztal, a padló, minden csupa por...

– Nenne, szerinted vannak kísértetek?

– Tudja a fene... – Nenne leereszti a horgolást az ölébe, a fehérrel mintázott piszkos kék kötényre, amelybe barna peremű, kerek lyukakat perzsel a cigarettából kihulló parázs. Szögletes cérnacsillagok folynak lefelé a horgolótúról a két szétterpesztett térde közt a padló felé. – Én még nem láttam... Vagy az is lehet, hogy láttam egyszer, még kicsike koromban, amikor át kellett mennem este a temetőn. A boltba küldött az Anyecska, aki volt nekünk, a mostohánk, és arra volt a legrövidebb az út, a temetőn keresztül... Na, ahogy megyek, ottan látok valami nagy fehérét üldögelni a mamámnak a sírján, aki meghalt az előtte való évben.

– És?!!!

– És semmi... Volt ottan egy kripta, valami grófné volt, aki megszökött az urától egy híres cigányprímással, na azé... Amellett kellett elmenni, és az eltakarta, amikor meg megint odanézttem, már nem láttam semmit... A Sanyó, a testvérem igen nevetett, amikor mondtam neki, azt mondta, valami macska lehetett... Micsoda macska, nem volt arrafelé senkinek akkora fehér macskája... Én azt hiszem, mégiscsak az én mamáskám akart mondani nekem valamit... Talán hogy micsináljak a kicsikkel, mert öten maradtunk testvérek, és csak egy volt öregebb nálam, a Sanyó, a többi mind ki-

sebb volt tőlem – mondja töprengve Nenne, azzal fölveszi az öléből a horgolást. Le-fittyedt alsó ajka ütemesen mozog, ahogyan magában számlálja a szemeket. – Tudja a fene, lehet, hogy mégiscsak macska volt...

– Nem tudom, én még nem láttam egyet sem – feleli az anyja, amikor őt is a kísértetekről faggatja.

– És te nem félsz tőlük?

– Félni? – Az anyja elgondolkodva, szigorúan összevont szemöldökkel néz maga elé, mintha a tulajdon lelkét vizsgálná. – Ha visszajönne valaki, akit az ember szeretett... miért kellene attól félni? Ha ugyanaz lenne, akit életében szerettünk...

De hát nem ugyanaz lenne, gondolja kétségbeesetten, hanem csak ugyanolyan. Talán csak fölvenné annak a valakinek az alakját, de közben egészen más lenne, egy gonosz szellem. Eszébe jut, hogy a gonosz szellem nemcsak a halottak alakját veheti föl, hanem az élőkét is. Már máskor is, többször gondolt rá, főként olyankor, amikor az anyja haragudott rá, hogy ez talán nem is az anyja, csak olyan, mintha az volna. Gyáván, büntudatosan sandít az anyjára: szeretné megkérdezni tőle, tényleg az igazi-e, de tudja, hogy reménytelen – nyilván a gonosz szellem is igennel felelne.

– Még szerencse, hogy ebben a házban nincsenek kísértetek! – jegyzi meg később Pászleréknál gondterhelt komorsággal. Ott ülnek a konyhában Gabikáék emeleti lakásában, amely fölött már nincs más, csak a padlás, poros, ferde napsugarak, csattogó galambszárnyak és száradó lepedők kalandos, félhomályos tere. – Kísértetek! – nevet föl kurtán, ahogy szokta, Pászlerné, és odébb húzza a lábast a tűzről. – Most meg kísértetek! Hogy miken jár ennek örökösen az esze!

– Csak a buta emberek hisznek bennük... – közli támadó, gúnyosan elnyújtott hangon Gabika, és támaszt keresően az apjára pislog. – Aki meghalt, az meghalt, és punctum! Attól már nem kell félni, az már nem bánt senkit! – szögezi le elégedetten Pászler bácsi, aki az előbb kóválygott elő délutáni szundítása végeztével a szobából. Lezöttyen a hokedlire, cipzárás melegítőfelsője szétnyílik atlétatrikós, szőrös mellén. A vastag falú vizespohárba, amelyet az imént szedett elő a zöld kredenc kicsipkézett papírcsíkokkal fedett polcáról, tölt egy keveset a nagy, szalmafonatos üvegből, aztán a szódásüveg csőrének nyílása alá tartja. A szódásüveg hátrahajló taréjú vasmadárfeje oldalvást néz a henger alakú, átlátszó test fölött, csőréből kurtán, fehér ívben, kemény sistergéssel csattan elő a miniatűr vizesés, bele a homályos pohárba. „Spriccer!”, néz tettetett szigorúsággal, fölfont szemöldökkel Piroskára. – Na, tudod-e, mi a különbség a spriccer meg a kisfröccs között? – Ez? – kacag föl Pászlerné hitetlenkedő megvetéssel, mint aki most már a férjét is bolondnak tartja. Elveszi az asztról a leveses fazekat, a kockás konyharuhával megfogja a lábas forró fülét, leemel a sparherdről, és lerakja eléjük, a viaszosvásznon abrosz közepére, egy csorba csempére, pontosan a légyfogó alá, amelynek a lámpáról lecsüngő, mézes-ragacsos csikján vagy egy tucat légy holtteste feketélik. Odakinn sutorogva szakad az eső: vakító ostorcsapások tépik föl egy-egy másodpercre az ólmos délutáni sötétséget, kékes fényükben fölragyog a domonkos templom kettős, zöld tornya és a postapalota palaszürke kupolája. – Bezony. Aki meghalt, abból fű meg bokor lesz – teszi még hozzá biztatóan Pászler bácsi. – És lelegeli a tehen! – vizsgálja Gabika.

– És ez így is van rendjén! Mert így visszakerül a természet körforgásába! – nyilatkoztatja ki kenetteljes szigorúsággal Pászler bácsi, és fejét hátradűtve olyan mozdulat-

tal emeli a szájához a vizes poharat, mint valami áldozati kelyhet. – De a lelke... – Látad te már valaha azt a lelket? Vagy ismersz valakit, aki látta? – A húsos ujj oktatólag a levegőbe emelkedik, a spriccertől nedves bajusz sötéten, szigorúan fénylik. – És mivel lát az a lélek, ha már nincsen szeme, és mivel beszél hozzád, ha már nincsen szája, azt mondd meg nekem! Te talán tudsz látni a szemed nélkül vagy hallani a füled nélkül? – A nagy, kerek szempár vádlón mered rá a tüskés szemöldök alól.

– Fölmegy az égbe a Jóistenhez – próbálkozik Piroska elszontyolodva. – Tudod te, mi van ott fönn az égben? – Pászler bácsi megtörli bajuszos száját a keze hátával, és újra tölt magának a szalmafonatú üvegből. Közelebb hajol Piroskához, vérbe borult szeme fenyegető komorsággal mered rá. – Felhők meg csillagok! És semmi más! – harsogja öblösen és diadalmasan. – Se Isten, se angyalok, se semmi! Kérdezz csak meg valakit, aki ült már röpülőgépen! Csak felhők meg csillagok! És semmi más! – És akkor a világot... Ki teremtette a világot? – Senki! Az égegyvilágon senki! – harsogja Pászler bácsi komor diadallal. – A világ atomokból áll! Minden dolog az égadta világon! A csillagok is, ez az asztal is... – A húsos ököl nagyot döndül a viaszosvásznon, a lábas megrezzen a csorba csempén. – Te is, én is, az Etus néni is meg ez a krumpli is, minden! A Nap meg a Hold is! Színegyugyanazokból az atomokból! A csillagok is! Az egész mindenség! – Az micsoda... az az atom? – Hogy micsoda? Hát az a legkisebb, annál kisebb már nincsen, minden abból van összerakva! – Milyen kicsi? Mint egy hangya? – Á! Sokkal, de sokkal kisebb! – harsogja diadalmasan Pászler bácsi. – Egyetlen hangyában százezermilliárd atom is van! – És miért nem megy akkor széjjel a hangya? Százezermilliárd darabra? – Hát mert... azok ott valahogyan vonzzák egymást. Ezért nem potyognak a csillagok sem a fejedre!

– Ezért? – Amit Pászler bácsitól hall, képtelenségnek érzi, ráadásul kárörvendőnek és rosszakaratúnak is. Mintha örömet lelné benne, hogy a világot minden varázsától megfossza, szürkévé és unalmassá tegye, olyan helyé, ahol nincsen semmi, csak gríztes tészta és döglött legyekkel telepettyezett légyfógó. – Én láttam egyszer egy angyalt! – közli csak azért is.

– Angyalt! – kacag föl kurtán Pászlerné a sparherd mellett. – Most meg angyalt! – Piroska övele nem mer szembeszegülni az angyal valódiságának védelmében: fél tőle, mert megfoszthatja őt Gabikától, jogos tulajdonától. „Most nem jöhet le a Gabika, a nagymamájához megy!”, kiáltja neki néha az ablakból, ha észreveszi, hogy ő ott ácsorog odalenn, és vágyakozva bámul fölfelé. Piroska ilyenkor a birodalmukból elúzótt, kismimmizett királynők keserű gögjét és rettenetes, bosszúszomjas haragját érzi.

– Nincsenek is angyalok! – közli váratlanul Gabika, és apja védőszárnya alól kihívóan pislog Piroskára. – Na, szedjek neked is? – Pászlerné Piroska válla fölé hajlik, kezében a merőkanállal. A lábasban valami ragacsos, sápadt borzalom, amelyet ők otthon sohasem esznek, vízbe fült tésztaokkák henteregnék sötét, égett szagú grízben. – Nem kérsz? Otthon is így válogatsz? Lennél csak az enyém, majd én leszoktatnálak róla! Én agyonütném az enyémet, ha így válogatna...

– Mindenkinek van őrangyala! – szögezi le Piroska, és úgy érzi, ezzel kimondta a döntő szót mind az angyalok, mind a gríztes tészta ügyében. – Csak nem lehet látni, mert láthatatlan. – Pászlerné legyint, de azért – mintha csakugyan a láthatatlan őrszellemek közbenjárására tenné – elveszi Piroska elől a fenyegetően fehérülő üres tányért. – Ne mondd már – mímeli öblösen a tréfás álmélgodást Pászler bácsi. – Akkor szólhatnál az enyémnek, ne hagyja, hogy megigyak még egy pohárral! – Azoknak nem lehet csak úgy szólni... – Nem hát, mert nincsenek is! – De én láttam... – Ki tudja, mit láttál,

talán valami madarat... Vagy valaki kiakasztott száradni egy lepedőt... – És a villámlás is csak a hideg meg meleg levegő... – vág közbe diadalmasan Gabika, de elakad. – Na, mi van avval a hideg meg meleg levegővel? – csap le rá homlokát ráncolva az apja. – Összeütköznek... – dadogja Gabika, és az apjára sandít. – Azám, összeütköznek! – harsogja diadalmasan Pászler bácsi. – Régen, ugye, mit hittek? Hogy az Isten büntetése, és reszketek tőle... Ma meg már, ugye, okosabbak vagyunk: tudjuk, hogy csak a hideg meg meleg levegő...

Piroska lesunyja a fejét, ne lássák rajta, hogy ő még mindig fél. De már nem villámlik: a nyitott konyhaablakon friss, eső utáni levegő árad be az udvar felől, és a felhők hasadékán át, mint mennyből jött figyelmeztetés, fehér, ujjongó fénykéve ujjá mutat a postapalota kupolájára.

– És a húsvéti nyúl sem létezik! – vihogja diadalittasan Gabika.

Aznap este nem mer elaludni: fél, hogy ha elalszik, eltávozik a testéből az a rejtelmes valami, ami egyben tartja, és az őrizetlenül maradt atomok szanaszét gurulnak, szétszélednek a világ négy sarka felé, por lesz belőlük és sár, fű egy tehén gyomrában, nem is ismerik föl egymást soha többé. A lelke reggel a testének csak hült helyét találja, és hiába szeretne, nem bír fölébredni: örökös álomban kóvályog hajdani lakhelye körül.

– Az önhitt emberi elme gőgje... Azt hiszik, a tudományuk mindent meg tud magyarázni, de a lényeg...! – A vendég fakókék szeme vadul, diadalittasan villog a seszínű, szűrős szemöldök alatt, egyenes szálú, csapzott, őszesszőke haja a homlokába hull. Szép szál, délceg öregember különben, Piroska fél füllel hallotta, amikor az anyja és a szőke Médi mint „marcona hadastyánt” emlegette kuncogva. A vendégben csakugyan van valami marcona: kiálló arccsontjára pergamenszín bőr feszül, merész ívű, rezes orra mint valami ókori hadvezéré. Apró, rancos és aggodalmas felesége áhítatos csodálattal függeszti rá zavaros gesztenyebarna szemét. – A lényeg! Az kicsúszik a markukból! Madách is megírta! Azt hiszik, amit nem látnak, az nincs is...

– A lélek... – fuvolázza félénk buzgalommal a feleség, és helyeslést várva a férjére sandít.

– A lélek! – Kürtök és harsonák zengnek. A villogó, fakókék szempár az anyja arcába mered, aztán az övébe, az egyetértés vagy a néma lázadás jeleit kutatva rajtuk. – Azt nem lehet részekre szedni, se nagyító alá rakni, se megmérni, se...

– Azért is tagadják ezek... Akik csak ezekben az anyagi dolgokban... – rebeგი kötelességtudóan a feleség.

– Pedig ezt még az ő istentelen filozófusaik is elismerik! Az energiamegmaradást! Hogy a valamiből soha nem lesz semmi! Kérdem én, hová lesz az a sok gondolat meg emlék, amit életünk során... Hát lehetséges, hogy az csak úgy eltűnjön, volt-nincs? És hogy ez az egész világmindenség... Ahol minden megszabott rend szerint... Minden porcikájában csodálatos tervszerűség... A csillagos égbolttól le egészen eddig a kardvirágig! – bök rá dohánytól sárga mutatóujjával a vázából magasba szökkenő csokorra. A villanyfényben a váza pereme fölött tágra nyílt, fodros kürtök vöröslenek, öblükben hosszú, fehér pillák, feljebb zöld csészelevelek markában szorosan összecsavart, világospiros bimbók, legfelül nem is kard, inkább lándzsa alakú zöld bimbó dőf csúcsával a levegőbe – mintha közvetlenül a váza fölött lángra kapott volna, és most végtelen lassan terjedne rajta fölfelé a tűz.

– Minden kis szirma olyan tökéletes, mintha a legnagyobb művész vésője alól... – susogja kötelességtudó elragadtatással a feleség.

– Hogy mindezt a vak véletlen hozta volna létre... Hát akad épeszű ember, aki ezt...?

– Atomok... – kockáztatja meg Piroska, csak hogy hallja, mit felelnek rá. A két vendég előbb döbbenetlen őr, aztán jelentős, sokat tudó pillantással egymásra néz, az anyja pedig gyámoltalan kis fintort vág, és megrázza a fejét, jelezve, hogy nem tudja, hol csepegtethették leánya lelkébe a mérget.

– Hát igen, manapság szinte lehetetlen... Mindenütt ezt hallják, már az óvodában is... – sóhajt a feleség, és vigasztalóan megveregeti az anyja karját.

– Szóval atomok... – A villogó, fakókék szempár néhány másodpercig fontolgotva méregeti. A dohánytól sárga ujjak gazdájuk mellén matatnak, mintha az a szívét készülne végső, cáfolhatatlan érvként kivágni az asztalra. – Látod ezt? – Piroska hátrahőköl az orra elé lökött nagy sárga kézfej elől, amelynek tenyerén azonban nem szív, hanem lapos zsebóra hever.

– Hallod, hogy ketyeg? Mert jár! És miért jár? Mert fölhúzta valaki! Nézd csak! Így! – és megtekeri a parányi csavart az óra oldalában. – Ha nem húzták volna föl, nem járna! Mármost ha körül nézel a világban magad körül, és látod ott azt a csodálatos rendet és célszerűséget mindenben, hát szerinted lehetséges, hogy mindez csak úgy magától... Pedig a világ még sokkal bonyolultabb, mint egy ilyen óra...

– A Ruditól még ezek is félnek... Az olyanokat tudott kérdezni azon a szemináriumon, vagy minek is hívják, hogy csak tátognak... Olvasta azt a hogyishívjákot is, jobban ismeri azt a sok zagyvaságot, mint ők maguk... Na és pláne, hogy megvan neki az a képessége... Hogy csak ránéz valakire, és! Azonnal megmondja!

– Megmondja? – Az anyja tétován pillant egyikről a másikra, attól fél, elmulasztott valamit.

– Hát hogy ki volt az illető előző életében! Te nem is tudtad, drágám? – A feleség kihúzza magát, és elpirul a büszkeségtől. – Mindenkiről! Tudod, hogy például a... (az anyja füléhez hajol, és a szája elé tartott tenyere mögül susog neki valamit), tudod, hogy az ki volt? Amikor odalenn járt nálunk, ott pöffeszkedett a tribünön, a Rudi meg csak megnézte jó erősen, na, gondoltam, már tudja! ...na és tudod, ki volt? – Előrehajol, és izgatottan kacarászva susogja bele hallgatója udvarias meglepődést tükröző arcába. – Heródes! Az a bizonyos! Aki az ártatlan kisdedeket, az aprószenteket, ugye...

– Hát igen... – A marcona hadastyán ellágyultan, nagyapósan mosolyog, kezével olyan mozdulatot tesz, mintha képzeletbeli bajszát simogatná. – Maga például, Flórika... – Hosszan, szúrósan vizsgálja az anyja arcát, aki zavartan elmosolyodik, lesüti a szemét, és alig észrevehetően megvonja a vállát. A vendég néhány pillanatig a homlokát ráncolva maga elé mered, aztán kurtán, határozottan bólint, mint aki elhatározásra jutott. – Igen, valahol keleten, Kínában... nem is, Japánban! Igen, Japánban! – Újabb szúrós, kurta pillantás, újabb biccentés. – A tizenhetedik században... Táncozó vagy talán énekművésznő... Igen! Maga, Flórika. – Hosszan, jelentőségteljesen néz az anyja szemébe: – Maga előző életében... gésa volt Japánban a tizenhetedik században!

– Nincsen abban semmi rossz! – förmed rá idegesen fölvihogó feleségére, akinek szemében most döbbenet botránkozás sötétlik. – A gésák igen művelt hölgyek voltak... Kicsiny koruktól kezdve tanították őket zenére, táncra és aaa... a szerelem művészetére... mert ott keleten a szerelem: művészet! – Újabb hosszú, jelentős pillantás, újabb simítás a képzeletbeli harcsabajszon.

– És a lányom? – Az anyja nem ér hozzá, de Piroska úgy érzi, megragadja, és pajzs-

ként tartja maga elé szorult helyzetében. – A kislányom... vagyis hogy... ő kicsoda volt előzőleg...?

– Lássuk csak... – A vendég homloka mély, hullámos ráncokba szalad, ahogy most őt méregeti összehúzott szemmel. Ezúttal néhány másodperc is elegendő hozzá, hogy meghozza a döntést. – Hőség, homok, egy nagy folyó... Magas rangú szülők... Igen! – szegezi rájuk pillantását titokteljes komorsággal, mint aki olyasmit készül fölfedni előttük, ami súlyos, de korántsem kellemetlen következményekkel jár majd további életükre nézve. – A kisleány hercegnő volt Egyiptomban, IV. Amenhotep fáraó idejében!

(Széles, fényesen hömpölygő folyón színes vitorlás hajók nyüzsögnek. Saját magát is látja, arany trónszéken ül, és csöppet sem hasonlít mostani önmagára, mégis ugyanaz: van valami odabenn a lelke mélyén, amit nem érintenek a külső változások – olyasmi, mint a zsebkendőbe varrt monogram. Aztán látja, ahogy elhagyott teste ott hever valahol szárazon és sötéten, mint az üres borsóhévely, miközben a lelke odakinn csapong eszeveszetten a nagy, túl fényes csillagok alatt, és neki-nekiverődik a láthatatlan üvegfalnak, amely az élők világát elválasztja a halottakétól, egykori teste melegére sóvárogva. Aztán az anyját is látja: földig érő, nagy virágos ruhát visel, a hajában színes tűk, föl-alá tipeg, és idegeneknek énekel valamit idegen nyelven. Ő pedig odakinn sodródik a külső sötétségben, nincs keze, hogy megérintse, nincs hangja, hogy szóljon hozzá.)

– Nem tudsz elaludni? – Az anyja meghallhatta, hogy forgolódik, és odaült az ágya szélére. Barna zsinórral szegett, csontszínű pizsamájában tényleg olyan egy kicsit, mint az a kínai nő, akit egyszer a teásdobozon látott, csak a tűk hiányoznak a hajából és a legyező a kezéből.

– Gondolkodom...

– Megint azok a rossz gondolatok...? – Piroska hevesen bólogat. Odahengeredik szorosan az anyja mellé, fejét a combjára fekteti, átkulcsolja a derekát, és fektéből fölkanccsalítja rá.

– Szerinted igaz ez az egész? Hogy már éltünk egyszer?

– Ezeket a dolgokat nem lehet olyan biztosan tudni... Rengeteg ember él a világon, akik ebben hisznek... A mi vallásunk úgy tanítja, hogy egyenesen a mennyországba...

– Vagy a pokolba – szúrja közbe Piroska kajánul, mert érzi, hogy az anyja mintha bizonytalan terepen mozogna, amely minden lépésnél beszakadhat alatta, és szeretne hasznót húzni ebből a bizonytalanságból. – Ha újra születünk, megint a te lányod leszek?

– Ha rajtam múlik... – feleli az anyja. Lefejti magáról a kapaszkodó kezét, óvatosan, de határozottan lehengeríti Piroskát az öléből, és föláll, hogy visszamenjen a saját ágába, de Piroska belecsimpszokdik a kezébe:

– Énekelsz?

Az anyja sóhajt, visszaül az ágya szélére:

– Ha megígéred, hogy megpróbálsz elaludni...

Piroska bólint, szorosan lezárja a szemét, de az anyja kezét nem ereszti el.

„A fuszulyka szára

Fölmászott a fára.

Az én kedves galambomnak

Csókra áll a szája...” – hallja távolodóban, ahogyan csúszik egyre lejjebb az álom függőleges alagútjában.

Teniszrakett és bubifrizura

Van még egy öregasszony, akihez sűrűn járnak. Ez az Elza, ahogyan az anyja szólítja, valamiképpen szintén rokon: „a sógornóm”, az anyja így szokta emlegetni. Piroskát madárra emlékezteti, tarka, horgas csőrű, csúfondáros madárra. Alacsony és vékony, a haját rövidere nyíratja, s ezért némileg úgy fest, mint valami furcsa, öreg kislány. Az egyik falon rövid hajú, fitos fiatal lány fényképe: rövid fehér ruhában lebeg rézsút dőlve a sportpálya fölött, egyik fehér zoknis lába magasabban, mint a másik, kissé elcsavarodott felsőtesttel, jobbajával hosszú nyelű, tojás alakú lapos valamit lendít a levegőbe, olyan, mintha egy szárnyra kelt, szökevény palacsintát akarna elkapni egy átlátszó palacsintasütővel. „Az? Az egy teniszrakett. Lánykoromban remekül teniszeztam, még városi bajnokságot is nyertem! Akkoriban még nem voltam ilyen reumás, képzelheted... Nekem volt először bubifrizurám a városban! A jó nénikék csak szörnyülködtek...”

A szobában csak oldalazva lehetett közlekedni az összezsúfolt, tágasabb helyiségek-re méretezett bútorok között. Egy lábon álló súlyos, kerek fekete asztalkánál üldögélnek, ők az anyjával a bőrkárpén, mélyen besüppedve a barna bőrpárnák közé, Elza szemközt velük a mély, barna bőrfotelben, kissé előrehajolva, talán mert nem hall már valami jól: reumás kis kezét kagyló alakba görbítve időnként a füléhez emeli. Másik kezében cigaretta: Piroska megbűvölten figyel, hogyan csúszik egyre följebb a cigarettá derekán a parázs keskeny öve, hogyan zsugorodik a fehér papiroshenger, és növekszik a hamu reszketeg, vízszintes oszlopa. Elza időnként észbe kap, kinyújtott mutatóujjával finoman megveregeti a fogyatkozó cigarettát, a hamuoszlop a félgömb alakú, öblös réz hamutartóba roskad. A cigarettákat maga töltögeti és sodorja. Rekeszes, faragott fadobozban áll az asztalon az áttetszően vékony cigarettapapír, egy másik rekeszben a dohánylevél, és Elza vékony papálcikával döngöli erőlyesen a papirosba tekert dohányt. Az asztalon fényes, élénk színű virágokból összehorgolt terítő, annak a tarka rojtjait fonogatja unalmában, míg anyja Elzával beszélget.

– Hanem képzeld csak, hogy jártam! – hallja a gunyoros, élénk kis hangot, olyan, mintha egy egér szaladozna fürgén és kíváncsian erre-arra. – Kedden derült égből betoppan az Ida, hogy nem mennék-e el vele meglátogatni a Vilmát? Tudod, kinn lakik a világ végén abban a rettenetes házban, ahová kirakták őket, akkor még szegény Mátyás is élt. Még vizük sincsen a házban, kútról hordja kannában a vizet a Vilma, mint valami kis Mariska... Az övükébe meg úgy, ahogy volt, képek, perzsák, minden, beleült az a, az a... tudod, kicsoda.

Piroska nyűgös unalmában a szobában nézelődik. A furcsa formájú szekrény – „pohárszék”, ahogy az anyja nevezte –, nyers hús színű, erezett márványlapjából csavart kis oszlopok nőnek a magasba. A számtalan megsárgult foggal acsargó zongora a szűk helyiségnek csaknem a negyedét elfoglalja, és mintha fölfalni készülné az előtte gyámmoltalanul ácsorgó, forgatható zongoraszéket. Fölötte a falon, keretben hímezett címer: liliomos vitéz, félhold, csillagok.

– ...egy kutya! Egy olyan nagy, lompos, sunyi dög, póráz, minden nélkül, kinn az udvarban, és akkora, mint egy borjú! És csak néz avval a csúf, gyulladt szemével, és morog, meg a fogát mutogatja. Na, mi aztán jól nézünk ki, gondolom, nézek jobbra, nézek balra, valaki csak kijön a lakásból, laknak itt elegen, de senki! Az Ida meg csak markolássza a karomat, és valamit magyaráz, de suttozva, mintha bizony különben megértené az a kutya. Hogy ő hallotta valahol, ha az ember négykézlábra ereszkedik, akkor a kutya nem támadja meg, mert megjíjed tőle, vagy mit tudom én, miért. Te, ez

egy marhaság, mondom neki, de már vagy tíz perce ácsorogtunk ott, hát mit volt mit tenni?

Az ágy fölött nehéz, cirádás aranykeretben elefántcsontfehér arcú, szép nő, haját és homlokát valami kendő- vagy lepelféle takarja, kezében vékony fakeresztet szorongat, félig kifordult szeme valahová fölfele néz a képkereten túli égre, ahonnett szinte tapítható, folyton szélesedő fénysugár hatol a háttér szűrkeségébe a kép jobb sarka felől. Bizonyára elrabolták, dönti el Piroska, most egy föld alatti börtönben sínylődik, és onnan fentről várja a szabadítót.

– ...képzeld el bennünket, az Idán a legjobb fekete kosztümje, keményített, zsabós blúz, minden szál haja a helyén, tudod, milyen, örökké azt mondogatja, az ember adjon magára, akármilyenek is a viszonyok... ahogy ott állunk négykézláb, illetve hát az Ida csak három lábon, merthogy a negyedikben, a kezében mármint, a csokrot szorongatta, merthogy csokrot is hozott a szerencsétlen... három szál fehér rózsát, mert ugye nőnek páratlan számút illik vinni...

(Sötét van, a nyirkos köveken valami nyüzsgés, rohangálás, csak sejteni lehet, hogy pincebogarak. Valami puha, surranó dolog ütődik megbilincselte bokájához, rettegve gondol arra, hogy talán patkány. A keskeny fénycsík, amely a magasból, a lépcső tetejéről kiindulva hasít bele a cella sötétjébe, egyre nő, már egész fényfolyam áramlik befele. A lépcső tetején, a kitáruló ajtó keretében díszes öltözetű, kígyóbúvóló tekintetű, koronás férfi, a palástja csupa ezüst meg arany. A férfi parancsolóan, mégis esengve néz rá, ő nem válaszol, csak megrázza a fejét: nem, nem akar a felesége lenni...)

– Fess fiatalasszony vagy, Flóri! – A hang mint valami hegyes fémtárgy lyukasztja át a féléber álmodozás burkát. – Jobban kellene adnod magadra! Mostanában már egészen csinos holmikát lehet kapni, csak tudni kell hol keresni... Vagy miért nem tartasz meg magadnak pár jobb darabot azokból, amiket a Bébé szokott küldeni?

Piroska hirtelen hevesen vágyakozni kezd az anyja közelségére. Odacsúszik hozzá a kanapén, megpróbálja átkarolni a derekát, és az arcát a melle közé fűrni.

– Öt percig sem bírod békén hagyni anyádat, igaz? – hallja maga fölött a könnyörtelen, hideg, csúfondáros hangot. – Miért nem engeded egy kicsit jönni-menni, élni az életét?

– De ő nem akar jönni-menni! – Piroska az anyjára néz, nevet-e ezen a képtelenségén, de az anyja nem rá néz, hanem ködös tekintettel valahová a semmibe.

– De én nem... Hidd el, Elza, én nem is igénylem... Énnekem már csak a gyerek a fontos – szólal meg végül az anyja, és Piroska fejére teszi a kezét, de továbbra sem néz rá.

– Minek nektek gyerek? Miből fogjátok fölnevelni, ezt mondta! – Asztal alatti búvóhelyén tisztán hallja az anyja büszke, fölháborodott suttogását. – Tudod, hogy Árpád milyen türelemmel viselte a betegségét, de akkor... – az anyja hangja diadalmasan fölcsattan, és Piroska az asztal alatt látni véli, ahogyan odafönn büszkén kihúzza magát – akkor roppant ingerült lett, és csúnyán lehordta a sógornőmet! Azt mondta neki, ha az Isten gyereket adott, majd gondoskodik arról is, hogy valahogyan fölneveljük!

Piroska elalvás előtt megpróbálja elképzelni az elképzelhetetlent: hogy ő nincs, hogy létezésének valamilyen kezdeti, homályos pontján az anyja visszaparancsolta őt a nemlétebe. Megpróbálja elképzelni ezt a semmit, de nem boldogul vele: talán olyan lehet, mint este, amikor eloltják a villanyt, és a szeme még nem szokott hozzá a sötétséghez. De a sötétség is valami: a semmi talán mégis inkább fehér, egy végtelen fehér lap, amelyre nem húztak egyetlen vonást sem, és nem is fognak soha. Vagy inkább olyan lehet, mint az álomtalan alvás: álom, amelyből hiába próbál, nem bír felébred-

ni, sem holnap, sem később, sem semmikor. A szemhéja már ólomnehéz, de erővel nyitva tartja a szemét, pillantását a két spaletta között derengő vékony sávra szegezi: fél a semmitől. Aztán egyszer csak arra ébred, hogy reggel van.

Szerelem

Késnek néhány percet, pedig a mozi csak pár percnyire van a házuktól. A görnyedt és kedvetlen, köpenyes öregasszony – keskeny, pengeéles arca előtt a vastag, sötét keretes szemüveg mintha valami óriásrovar csáp végén ülő, hatalmas szeme volna – hosszan tanulmányozza a jegyüket, morogva int nekik, aztán dűnnyögve és dohogva megindul előttük a zseblámpájával a sötét nézőtéren. A terem fejek és lábak, zacskózizégés és mocorgás sötét tengere: a zseblámpa sugárkévéje meredten előretekintő arcokat, ölben szorongatott, összehajtogatott esőköpenyeket, fényes, fekete fűzős cipőket horgászik ki a sötétségből, meg ovális, fehér porcelánlapocskákat a székek oldalán, rajtuk fekete számok. A 8-asnál a jegyszedőnő megáll, mogorván, megvetően az egymáshoz préselődő térdek és fejek sötét sora felé legyint, azzal magukra hagyja őket. Elindulnak, befúrják magukat a térdek és széktámlák közti keskeny részbe, háttal a filmvászonnak. Előttük, mint hirtelen támadt szélroham, bosszús sziszegés, mozgolódás és morgolódás söpör végig a széksorokon a terem hátsó faláig. Az anyja suttogva elnézést kér: amikor már nem is remélik, egyszerre csak kétszéknyi hézag tátong az egymáshoz zsúfolódó térdek sorában, a sötét padlón néhány fodros kukoricaszem fehérlik. Lerángatják a fölcsapott, nehezen moccanó ülőkéket, kapkodva kibújnak az esőköpenyükből, és a szívükhöz szorított köpennyel együtt lehoppannak a székre. Az anyja eligazgatja a levetett holmit az ölében, és diadalmasan, cinkosan rámosolyog: ketten a világ ellen. Elvackolódnak a székekben, miközben feszülten figyelő arcukat egy pillanatra sem fordítják el a filmvászonról: még néhány másodperc, és beléolvadnak a sötét tömegbe, már nem későn jövők, csak nézők, mint bárki más.

A filmvásznat még nehéz függöny takarja. A függöny előtt ketten állnak: kopaszodó férfi selyemszegélyű fekete kabátban, maradék haja V alakban szalad le a homlokába, mintha ördögszarvakat viselne, szemöldöke is magasan ívelt, sötét ördög szemöldök. A mellette tipegve tüsténkedő nő ezüstcipőjének sarka olyan magas, hogy a nő lábfeje alig érinti a talajt, dresszén a halpikkelyszerű flitterek ezüstje hol zölden, hol pirosan villan föl, ahogyan ide-oda forgolódik az ördög szemöldökű és az összezsukható kis kellékes asztal között, jobbjaiban cilindert, baljában sétatálcát tart készenlétben. „Artistaműsor...” A sétatálcá végén piros-kék-sárga virágcsokor robban elő, a cylinder sekély mélyébe ejtett, kettécsavarható üres műanyag tojásból, amelynek két üres felét a flitteres bűvészségéd az előbb széles mosollyal fölmutatta, a varázspálca érintése nyomán áradni kezd az egymáshoz csomózott piros-zöld-kék selyemkendők sora. A flitteres nő az elsőként kibuggyant kendő csücskét markába kapva ezüst túsarkain rátartian vonul a pódium széle felé, de a színes, összebogozott, háromszögletű selymek áradata még mindig egyre ömlik a gyerekekölnyi műanyag tojásból. Az ördög szemöldökű bal kezét szívére szorítva, gőgös alázattal meghajol, jobbjaival a nőre mutat, az válaszként térdben meghajlítja testszínű harisnyába bújtatott, pufók jobb lábát, és cinkos diadallal a nézőkre mosolyog, miközben bal keze kecses mozdulatával visszamutat az ördög szemöldökűre. Összekapkodják a kellékeiket, a cilindert, a sétatálcát, az összezsukható asztalt, és gyér taps közepette eltűnnek a pódium szélén egy kis vasajtón ke-

resztül. Végre szétmegy a függöny: felharsan a híradó diadalittas zenéje. Valahonnan a hátuk mögül, egy magas pontból reszkető fénytölcser indul, kiszélesedő szája beborítja a vásznat.

Néhány percig a híradó villámlik és mennydörög a vásznon: fogaskerekek kapcsolódnak egymásba szerelmesen, szürke-fehér-fekete sávos zászlók duzzadoznak és csapkodnak a fémesen vibráló szürke fényhullámokat szeldelő fehér kishajón, amelynek korlátjához dőlve ingujjas férfiak, nyári ruhás nők integetnek. Diadalmas gépezet fekete pengékből összerótt hengert tol maga előtt, forgó fekete küllők harapnak üres sávot a szürkén hullámzó gabonába, megbillenő, tölcseresen kiszélesedő ládaféléből szürke-fehér, szemcsésen csorgó fény-vízéses zúdul a zsák nyitott szájának sötétjébe.

A híradónak vége: fészkelődés, papírzacskózörgés. A vásznat hirtelen előzönlük a színek: zöld lombhomályban bajuszos erdész sörtés kalapban, lábánál karikalában lihegve igyekvő tacsó. Kerecsensólyom szárnyal sárgára aszalódott rét fölött, szomorú szemű, lefegő fülű barna kutyafej bukkan föl és merül el újra a láp fehér vízirózsákkal kirakott, hínártól áthatolhatatlan, barnászöld vízében. Következő műsorunk: Cimborák...

Kigyullad a fény: székrecsegés, türelmetlen lábdobogás, innét-amonnet arcátlan, de tétova, meghátrálni kész füttyszó. Végre megint kialszik a villany: kezdődik a nagyfilm. Vakítóan kék, már-már fehér ég alatt nyüzsgő sárga város: turbános emberek to-lakszanak piszkos, napban égő sikátorokban, piactereken eleven madarakat árulnak, és görögdinnyét, bugyogós nők olajoskorsókat egyensúlyoznak a fejükön, rövidke fát-luk fölött a szembogaruk, mint két fekete üveggolyó, álmosan gördül erre-arra a hi-bátlan rajzú szemöldök alatt. A fiatal herceg a gonosz nagyvezír tanácsára álruhát ölt, és titokban elhagyja a palotát. Amikor megpróbál visszatérni, a rongyos koldust az örök elzavarják. Piroska megrendülten kapaszkodik a széke karfájába: tehát úgy van, ahogy sejtette. Elég egyetlen óvatlan lépés, és többé nem vagyunk azok, akik voltunk, még azok sem ismernek fel bennünket, akik valaha szerettek. A szélesen szétterülő márványpalota oszlopai izzanak a rettenetes hőségben, de a kert üde és hűvös, a szökőkút medencé-jének peremén rózsaszínű, nyakigláb, öregemberfejű madarak bólogatnak, a herceg-nő, akit apja a világtól elzártan nevel a palotában, és akinek már pusztá látásáért is ha-lállal lakol a közönséges halandó, egy arcot pillant meg a medence vízében tükröző-dő fa lombja között. Ezt az arcot egyszer látta már valahol, talán álmában...

Vak ember és kutyája a hullámzó tömegben az utcasarkon. Az elvarázsolt kis tolvaj kutya alakban is felismeri a hamis pénzt. Az elrabolt hercegnő delejes álomba merül, amelyből a gonosz nagyvezír varázshatalma sem tudja fölébreszteni. A tengerpart ho-mokjából előkotort palackból toronymagas, fekete, ember alakú füst gomolyog elő, gyapjas füstkezelével hadonászik, füstszája szóra nyílik. Tízezer évig volt a palackba be-zárva, és most a szabadítóján akar bosszút állni: túl sokáig kellett várnia rá. A dzsinn, akinek túljártak az eszén, hegységek és tengerek, tenyérnyi városok fölött repül – fer-de szemű, borotvált fejű óriás, valami piros úszónadrágfélétől eltekintve teljesen mez-telen, irtózatossá izmai olajosan fénylenek, ahogyan széles karmozdulatokkal úszik a le-vegőben. A világvégi sziklatemplomban hatalmas, sziklába vésett istennőarc, tíz em-ber egymás vállára állva sem érne föl a homlokáig, amelynek közepén emberfej nagy-ságú rubinkó villog: aki belenéz, meglátja azt, akit szeret, bármilyen messze járjon is. A fogoly hercegnő beszívja a varázserejű kék rózsza illatát, amelytől mindent elfelejt: a múltját, a nevét, elfelejti a szerelmét is. De aztán minden jóra fordul. A hercegi pár

fényes fehér ruhában, egymást átölelve áll az éljenző tömeg fölött, a palota erkélyén: soha többé egy percre sem fognak elszakadni egymástól. A kis tolvaj a hullámozó szőnyegen állva, magasan a téren tolongók feje fölött, a pálmafák és az aranyozott kupolák fölött, vidáman integetve elröpül: neki, úgy látszik, könnyű és szabad a szíve, sehol nem bír sokáig megmaradni.

Mire kissé szédelegve kitódulnak a kijáraton, odakinn már alkonyodik: a Paprét varjúfészkektől feketéllő platánjai mögött a palaszürke égen zilált, gyöngyházzsínű de rengés. Nagy csapat varjú kereng a halvány ég előtt, mint pernye a huzatban. Köd van: az emberek egy darabig színesen és körüljárhatóan kavarnak a mozi bejáratán kieső fényben, aztán sűrű, lapos árnyakként haladnak tovább a Várkerület szivárványholdudvaros utcai lámpái felé. A tér túloldalán egy ablak halványsárga négyszöge ugrik elő a szűrkeségből, aztán egy másik, sötétebb sárga: citromos tea, rumos tea színű villanyfény. Az ég, a fák, a varjak, a két világos ablak – minden csordultig van valamilyen névtelen sóvárgással. Mintha az anyja ott lenne valamelyik világos ablak mögött, mindegyik világos ablak mögött, és nem itt mellette. Valami túlrad benne, a szomorúság és az elragadtatás a bordáit feszegeti: úgy gondolja, talán szerelmes lehet. Egyszerre érzi magát fogoly hercegnőnek, bujdosó hercegnek és gonosz nagyvezírnek. Van ebben az egészben valami izgalmasan szégyenletes is, a testi izgalom egy szikrája, egészen kicsi és éles, mint a csillagszóró egyetlen, fehér kis csillaga, és szinte elvész az érzések alkonyifelhő-szerűen hömpölygő, fényes és sejtelmes áradatában.

– Én is szerelmes vagyok – közli az anyjával lelkesen. Bizonytalanul fölremlik előtte Gabika képe: vézna fiúcska, kajla piros fülén átsüt a villanyfény. Aztán gyors egymásutánban az egyik Holpár fiú, a szemüveges, tésztaképjú „iskolás”, a delejes tekintetű nagyvezír, a hátrafésült hajjú, szomorú és igyekvő pillantású halott a gyertyafényben. – Azt hiszem... – teszi hozzá óvatosabban.

Fél, hogy az anyja kineveti, de az komolyan néz rá:

– Csak hiszed?

Bizonytalanul bólint. Lehet, hogy voltaképpen egészen másként hívják ezt az érzést, amely mintha nem is őbenne lenne, hanem odakinn, a rohamosan sötétülő égben, a távoli, citromos és rumos tea színű ablakokban.

– A szerelem, az azt jelenti, hogy nagyon-nagyon szeretünk valakit! – mondja furcsa, szertartásos komolysággal az anyja. – Ha majd egyszer igazán szerelmes leszel, ne félj, tudni fogod... És remélem, akkor is elmondod majd nekem, tudod, hogy nekem mindent elmondhatsz... Mintha egy barátnődnek mondanád el... mert azt tudod, ugye, hogy én a barátnőd is vagyok... a legjobb barátnőd?

Szaporán, reménytelenül bólogat.

– Na, megjöttek a bűdös kutyák... Mind behordják itt nekem a sarat...

Piroska levágja magát a fotelbe, és kegyúri mozdulattal nyújtja oda a lábát az elébe kuporodó Nennének, hogy az lerángassa róla a fűzős cipőt.

– Mi van vacsorára?

– Mi lenne? Ami szokott: zsíros kenyér hagymával. Talán rántott csirkét szeretnél vacsorázni? Mért nem születted akkor grófkisasszonynak?

– Nincsenek is már grófkisasszonyok...

Kitömött fácán

Megint ős van. Az Erzsébet-kert kerítése mentén, a járdán, a kerítés tövében mindennütt vadgesztenyék: a tüskés zöld burkok keskeny nyílásából holdsarló alakú, telivér, barna ragyogás kacsint a napvilágra. Más gesztenyék már kiugrottak a száraz, megbarnult burokból, és ha a cipője orrával kicsit meglöki őket, hosszan görögnek, mielőtt elakadnának a járda hepehupáiban, ott, ahol a mélyben vonuló gyökerek fölpúposítják a betont, vagy koppanva leugranak az útestre. Az ég a perzselt szélű, elvékonyodott gesztenyelevelek között olyan kék, mintha még nyár volna.

Azután megjelennek az utcákon a gesztenyesütők: fekete vaskályha áll a Várkerület és a Hátsókapu utca sarkán, mintha valaki ott laknék kinn, a szabad ég alatt, a kormos, kerek vaslapon gesztenyék ülnek, sárgásfehér, rovátkolt húsup kilátszik a kereszt alakú hasítékon. A fejkendős, bekecses öregasszony olykor egy kis kannából vizet fröcscent a tiltakozva sístergő gesztenyékre. A kályha oldalára krétával fölfirkantott felirat hirdeti, hány szemet adnak két forintért. Az anyja egyszer-kétszer vesz neki, de azután „Sokadika van!”, válaszolja kérlelhetetlenül Piroska esdeklésére.

Aztán egyik délután, már jócskán benne járnak az októberben, az anyja titokzatos arccal rászól, hogy készüljön. Gesztenyéért mennek, árulja el végül, hallott valakitől egy helyet, ahol olcsón lehet kapni. Mennek-mennek, ő az anyja kezébe csimpaszkodik, végigmennek a Széchenyi téren, a teret lezáró sokemeletes ház, a Takarékszővetkezet ablakai mögött mintha tűzvész lángolna, a sarkon, a Gyöngyvirág cukrászdában már ég a villany. Keresztülmennek a Deák téren, a szökőkút sekély, hullámos peremű medencéjének fenekén most víz helyett sárga és barna levelek áradata, hullott levelek borítják az időjelző házikóhoz vezető három lépcsőt is, amelyen szokása szerint fölleszalad, míg az anyja odalenn vár rá, cérnakesztyűjének szarát húzogatja a csuklóján. Ráfordulnak az Alsó-Lőver útra: már az utca végéről látják, hogy a sorompó ereszkedni kezd. Várnak egy darabig a leeresztett sorompó előtt, míg a kanyaron túli szürkeségből szikrákat ontva és mennydörögve elő nem robban a mozdony: piros szeme fenyegetően mered az útesten kerékpárjuknak dülleszkedő, svájci sapkás munkásokra, a járdán várakozó két kendős, cekkeres öregasszonyra meg rájuk kettejükre. A dübörgés egyre közeledik, csiklandozást érez a hasában, az izgalom fölnyilallik egészen a haja gyökeréig, ahogy a hatalmas, fekete tömeg dübörögve elcsattog mellettük, olyan gyorsan, hogy mire észbe kap, már a teherkocsik következnek, a zártak és azok, amelyek olyanok, mintha egy szoba padlója kelt volna útra darabokban. Huszonkettőt számol össze belőlük, ez a vonat tehát hosszabb volt, mint az, amelyet Nennével láttak a múltkor.

Végigmennek a hegynek tartó, fákkal szegélyezett utcán, mintha csak vasárnap délutáni sétára indulnának, pedig hétköznap van és este, és még mindig csak mennek, a kertekben nagy, fekete fenyőfák, csúcsuk az égbe fűródik, amely most olyan színű, mint a hőmérőben a higany. Már csak az utca egyik oldalán vannak házak, a másikon, túl az árkon, fák, ott már az erdő kezdődik, de ők még mindig csak mennek. A fákon túl, a látóhatár peremén hegyek vonulnak, feketék és súlyosak, mintha egy halott óriás arcéle rajzolódna a gyorsan sötétedő égre. Az óriás orra fölött egy foltban még világos az ég.

A ház, ahová igyekeznek, az utca végén áll, külön a többtől, már szinte benn az erdőben. A csöngetésre öregasszony nyitja résnyire az ajtót: az anyja egy nevet mond téován, mint aki nem egészen bizonyos benne, hogy jó helyen járnak, és attól fél, mindjárt bevágják az ajtót az orra előtt. Az ajtó azonban kinyílik, és ők benn találják magu-

kat a hosszú, félhomályos előtérben. Furcsa hely: fonott karszékek, a falon szarvasagancsok és képek, egész sor, rajtuk piros kabátba öltözött lovasok, a lovak két hátsó lábukon táncolva ágaskodnak, vagy elnyúlt testtel úsznak át a farönkökből ácsolt akadályok fölött. Az öregasszony – a madárszerű fajtából való, ősz haja szigorú hullámokban vonul hátrafelé barázdált homlokáról – nem invitálja őket beljebb, hanem ő maga tűnik el az egyik ajtó mögött. Míg várnak, ráér alaposabban megbámulni a képeket meg az agancsokat. Elindul az anyja után, de visszahőköl: egy asztalkán nagy, rozsdabarna madár áll, és félrebillent fejével, kihívó és ostoba pillantással méregeti őt. Közelebb megy hozzá, de a madár meg sem rezzen.

– Fácán! Hallottad már, hogyan kokatol? – A piros képű, ősz bajuszú nevetséges öregember a semmiből teremt a háta mögött, míg báméskodott, de az is lehet, per sze, hogy a ház belsejéből, csak ő nem figyelt föl az ajtónyitásra.

– Így e! – Piroskának úgy tűnik, a kotkodácsoló hangok az öregemberből jönnek, mégis a madárra néz várakozóan, mert nem akarja elhinni, hogy emberi lény ilyen nem emberi hangokat adhat ki magából. Közben a szeme sarkából látja, hogy az időközben előkerült öregasszony gesztenyét csorgat egy mérőedényből az anyja szatyrába, az anyja pedig a retiküljében kotorászik a pénztárcája után.

– Élő volt az a madár? – faggatja az anyját, amikor újra odakinn mennek a félig városi, félig erdei úton. Most már olyan sötét van, hogy a hegyek beleolvadnak az égbe.

– Madár? Milyen madár? Ja, a fácán... Nem, nem volt élő. Nem láttad, hogy üveg-ből van a szeme?

– De láttam, de mégis olyan volt, mintha élne... A tolla is igazi volt.

– Igen, mert valaha élt. Aztán lelőtték és kítőmtek.

– De ha nem él már, akkor... akkor hogyhogy nem lett már belőle csontváz a földben?

Az anyja magyarázni kezd valamit a balzsamozásról, réges-régen élt királyokról, akiket szintén nem a földbe temettek, hanem valamilyen titokzatos módon tartósították a testüket, és pólyákba tekergetve piramis nevű hatalmas, csúcsos kőépítményekben helyezték el őket aranykincseik és bebalzsamozott macskáik társaságában. Az élők és a halottak között húzódoó határvonal, amely eddig sötétnek és véglegesnek látszott, most halványulni kezd, szétfolyik erre-arra, mint a nedves vízfesték.

– Még most is ott vannak?

– Nem tudom. Azt hiszem...

– Mióta fekszenek ott?

– Nem is tudom, talán négy-, ötezer, valahányezer éve.

– Sötétben fekszenek?

– Nem tudom, biztosan... Mintha lenne ott valami örökéző lámpa... Örökmécs, mint a templomban...

(Ott fekszik pólyákba tekerve a szűk kőkamrában, az örökéző lámpa halvány, síri fényében. Nyitott szeme a fülke mennyezetére bámul, ahol az árnyékok ötezer év alatt sem mozdultak odébb hajszálnyival sem. A sápadt fényfolt, amely ötezer évvel ezelőtt gyulladt ki a nyakékén, ugyanott világít most is, nem lett közben sem tompább, sem fényesebb. A jobb keze mellett komor aranyedények, balján egy oldalára dőlt, merev, fénytelen szőrű macska.)

Az út másik oldalán, az árkon túl, a száraz aljnövényzetben valami megzörren: rémülten karolja át az anyja derekát, arcát a csípőjéhez szorítja. Az indigósínű ég, a fekete hegyek, az átláthatatlan erdő, a távoli házak pontszerű fényei a hegyoldalban – mindez titokzatos és rettenetes, elbűvöli és fölzaklatja. Mintha a látható világ mögött

egy másik állna lesben, készen arra, hogy bármelyik pillanatban áttörje a válaszfalat, és elárassza az innesső világot.

Az anyja teste megmerevedik, amikor átkarolja és belecsimpaszkodik, de azért nem tolja el magától. Sóhajt, Piroska fejére teszi a kezét, és egyszer-kétszer végigsimít rajta.

– Valami baj van? Csak nem félsz? Mitől?

– A vadállatoktól – feleli vékony, hamis hangon. Nem néz fel az anyjára, mert fél, ha az a szokásos, kutató pillantásával néz a szemébe, meglátja benne a hazugságot.

– A vadállatoktól? De hiszen már megbeszéltük, hogy errefelé nincsenek vadállatok. Legfeljebb nyulak meg mókusok... Azoktól csak nem félsz?

Az anyja hangjában eltűzött álmélkodás és enyhe gúny. (Egy ilyen nagy lány!) Mint ha arra biztatná, hogy tagadja meg, sőt nevesse ki a tulajdon félelmét. A világ csak annyi, amennyi, és nem lappang mögötte semmi, sugallja ez a hang. Arcát továbbra is a bricseszhez szorítva, kicsit megrázza a fejét.

– Nahát akkor! – Az anyja megpróbál kibontakozni a szorításából, de ő csak még görcsösebben kapaszkodik bele. – Vagy van még valami? Valami mástól is félsz? – Megpróbál türelmet erőltetni magára, de Piroska érzi, hogy a test, amelyet szorongat, elutasító, nem akarja engedni, hogy ő beleolvadjon, nem akarja, hogy védőburoknak használja a titok, a sötétség és a halál ellen. Nem bír felelni: az arcát még mindig az anyja csípőjéhez szorítja, és bizonytalanul körbe- és hátrafelé mutat: a sötét égre, a sötét hegyekre.

– Nem értem! – Az anyja a homlokát ráncolja. – Megint a hullócsillagoktól félsz? – kérdi komoly, vallató hangon. – Hogy rád esnek?

Hirtelen mardosó szégyen fogja el, amiért ennyire félti magát. Némán aprót bólint, bele a bricsesz szűrős posztójába.

– De hát mondtam neked, hogy októberben nincsen már hullócsillag!

– És amikor van?

– Vannak meteorok, nagyon ritkán, de azok sem szoktak lakott területre esni.

– De miért nem? Honnét tudják, hová kell esniük?

– Azt nem tudom. De nem szoktak. – Rövid tétovázás után egy kicsit megsimogatja a fejét. – Na ugye, már nem is félsz?

Érzi, hogy nem feszítheti tovább a húrt.

– Nem, már nem – nyöszörgi megadóan.

– Na látod! – Az anyja kibontakozik a szorításából, és továbbindul az úton arrafelé, ahol a város fényei látszanak. A kezét azért szorongatja, amíg csak haza nem érnek.

Otthon a gesztenye pattogva sül a sparherd kerek vaslapján. Az anyja időnként megmeríti a kezét egy vízzel teli bögrében, áldást osztó mozdulattal vízcseppeket hint a sziszegő gesztenyékre. A villanyfényben, a kormos gesztenyehéjjal teli tányér mellett kuporogva a hegyek, a csillagok és a sötétség emléke már nem fenyegető, hanem boldogítóan titokzatos. A nagyszobában lassan összeroskad a tűz, a vaskályha féltékenyen visszaszívja magába a napközben kiárasztott meleget. Túl az állólámpa fénykörén, túl az anyja ágyán a hideg és a rémület birodalma kezdődik és tart egészen a szemközti falig, amelyen jegesen és távolian csillámlik a nagytükör. Az ő ágya ott áll a két birodalom határán: amikor az anyja odaül mellé, az imbolygó határvonal odébb kúszik. Belekapaszkodik az anyja kezébe, és az ágyastul-mindenestül átrántja őt a meleg és a biztonság térélfére.

– Énekelsz?

Az anyja sóhajt, kicsit fészkelődik, a takaróját igazgatja.

– Melyiket akard?
 – Azt a kék tavasat...
 „Kék tó, tiszta tó,
 melyből az élet vize támad...”

Az anyja hangja halkan, bizonytalanul dünnögve keresgéli a dallamot. Időről időre, amikor azt hiszi, ő már elaludt, óvatosan megmozgatja a kezét, próbálja elhúzni, de ő szívósan kapaszkodik bele. A dunyha alatt, mint valami víz alatti barlangban, langyos sötétség van és törekeny biztonság, amely az anyja testéből áramlik az övébe: ha a két kéz elereszti egymást, a lesben álló, névtelen veszedelem újra támad. Odakinn a hidegen ragyogó, rémületes égről nehéz, fekete hegyekre, átláthatatlan erdőkre szivárog a fény a hold körömszilánknyi repedésén keresztül, kitömött, halott madarakra és halott királyokra, akik sok ezer éve fekszenek kőkamrájukban, ahol örökéző mécses világít nekik, és nem látó szemükkel a mennyezetre merednek, amelyen ötezer éve nem csúszott odébb hajszálnyt sem az árnyék.

Bakos András

LÁTOGATÁS

A fiú gyanakodva figyeli az állandóságot: a kórház melletti kirakat három fejetlen nőjét ködben, meleg esőben és végül hóhullásban. A jobb oldalin zöld hálóing, fehér nadrágban-zakóban feszít a középső, málnaszín estélyiben emeli jobb kezét a harmadik a nyaka felé. Nyilván a fej nélküli életnek is vannak nyűgei. Ezt a képet nézegetve olykor elhiszi, megtanulható az igazi, szenttelen figyelem, amivel újból, most már jobban megismerhető minden. Íme, a fájdalom egyik neme. Ez itt pedig csupán egy kirakat, és hozzá egy kínai, aki valami miatt hónapok óta be se néz a boltjába. Elmúlik a tél, a tavasz, a nyár, és itt minden ugyanolyan marad. Ácsorogni éjjel, a konyhában; titkos betegség fiatalon; aztán valami bál.